

Z. Br.

Wkład Polaków do Komisji Kartograficznej Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 12/2, 463

1967

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

budynków dla celów eksploatacji zakładów; czasy Rosji XVIII w. i pierwszej połowy XIX w. — tu m. in. o dziele Łomonosowa *Pierwyje osnovy mietallurgii i rudnych dzieł*, gdzie jest już mowa o wyznaczeniu lokalizacji zakładów przemysłowych w zależności od miejsca wydobycia kopalin; trzeci okres trwa od połowy XIX w. do pierwszych lat XX w.

W nrze 2/1966 „Wiestnika” znajduje się dalszy ciąg artykułu N. Kondratiewej. Jest to rys historyczny prac kartograficznych i geograficznych przy projektowaniu rozmieszczenia ośrodków przemysłowych w ZSRR.

Autonka wymienionej dwuczęściowej rozprawy, N. Kondratiewa, zmarła w 1966 r. Jej sylwetkę naukową nakreślono w nrze 3/1966 „Wiestnika”.

Z. Br.

WKŁAD POLAKÓW DO KOMISJI KARTOGRAFICZNEJ ROSYJSKIEGO TOWARZYSTWA GEOGRAFICZNEGO

Do zamieszczonego w nrze 5/1965 dwumiesięcznika „Izwestija Wsiesojuznogo Geograficzeskogo Obszczestwa” artykułu I. Kostryca o pierwszym okresie (1904—1917) działalności Komisji Kartograficznej Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego dołączony jest wykaz prac członków Komisji, które wydrukowano jako załączniki do protokołów Komisji z lat 1904—1907. Autor wybrał tylko prace, jego zdaniem, najbardziej wartościowe naukowo.

Pozycji w wykazie jest 33. Niemal wszystkie dotyczą toponomastyki, z tych zaś prawie wszystkie zajmują się zagadnieniem oddawania na mapach Rosji nazw nierosyjskich grażdanką, w szczególności nazw polskich, estońskich, fińskich, tureckich i tatarskich, kałmuckich, chińskich, koreańskich. Praca nad uporządkowaniem nazewnictwa geograficznego i transkrypcji nazw obcych na mapach rosyjskich była bowiem drugim zadaniem, obok pracy nad kwestiami czysto kartograficznymi, nakreślonym Komisji Kartograficznej już w chwili jej powstania, w 1904 r. W związku z tym od razu powołano w jej łonie podkomisję nazw geograficznych, w której znalazło się wielu językoznawców.

Do podkomisji nazw wszedł m.in. — jak podaje Kostryca w referowanym artykule — Jan Baudouin de Courtenay. Uczony zajmował się tu transkrypcją nazw słowiańskich, w tym szczególnie polskich. Jego dwie prace z tego zakresu (z lat 1905 i 1906) wymienia wspomniany wyżej wykaz. Wykaz daje również wskazówkę, że w pracach transkrypcyjnych brał udział i drugi Polak, Władysław Kotwicz, wybitny mongolista i altaista, późniejszy profesor Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie; jest on współautorem pracy o transkrypcji nazw chińskich, wykonanej w Komisji Kartograficznej w 1905 r.

Jak widać, artykuł dotyczy nie tylko historii geografii, ściślej — kartografii, lecz także historii językoznawstwa — ortografii i toponomastyki. Jest też ciekawym przyczynkiem do biografii naukowej językoznawców polskich oraz do historii wkładu Polaków do nauki rosyjskiej. Dodać warto, że prace Baudouina de Courtenay i Kotwicza, stanowiące załączniki do protokołów Komisji Kartograficznej, są nieznane badaczom; wprawdzie protokoły były wydane drukiem, w bardzo małym jednak nakładzie: 150 egz. (przechowywane są w Archiwum Naukowym Wszechzwiązkowego Towarzystwa Geograficznego).

Przy okazji wspomnijmy, że w nrze 2/1965 wymienionego dwumiesięcznika znaleźliśmy obszerny artykuł N. Mielnikowej, przedstawiający Eugeniusza Romera jako twórcę polskiej kartografii szkolnej.

Z. Br.